

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ

ІНДИВІДУАЛЬНА ПОДАТКОВА КОНСУЛЬТАЦІЯ
від 19.03.2024 р. № 1460/ІПК/99-00-24-03-03 ІПК

Щодо практичного застосування норм чинного законодавства

Державна податкова служба України, керуючись статтею 52 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), розглянула звернення щодо практичного застосування норм чинного законодавства та в межах компетенції повідомляє.

Як зазначено у зверненні, відповідно до рішень суду, що надійшли на виконання у добровільному порядку до Управління, підлягають відшкодуванню на користь фізичної особи понесені судові витрати зі сплати судового збору, а також судові витрати на професійну правничу допомогу (послуги адвоката). Управлінням на виконання рішень суду в добровільному порядку здійснено відшкодування фізичній особі понесених судових витрат за вирахуванням податків і зборів, передбачених Кодексом.

Управління просить надати індивідуальну податкову консультацію з питань:

- 1. Чи правомірно Управлінням застосовано норми, визначені підпунктом «г» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 Кодексу, в частині включення до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу доходу, отриманого фізичною особою – платником податку як додаткове благо у вигляді суми грошового відшкодування судових витрат (судового збору та витрат на професійну правничу допомогу) за рішенням суду?*
- 2. Чи є в такому випадку Управління податковим агентом щодо нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб та військового збору з доходів фізичної особи у вигляді відшкодування за рішенням суду судових витрат (судового збору та витрат на професійну правничу допомогу)?*
- 3. Чи зобов'язано Управління як податковий агент утримувати податок на доходи фізичних осіб із суми такого доходу, використовуючи ставку податку 18 відсотків, визначену статтею 167 Кодексу, та військовий збір за ставкою 1,5 відсотка, визначеною підпунктом 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 168.1.1 пункту 168.1 статті 168 Кодексу та підпункт 1.4 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу)?*
- 4. За якою ознакою доходу в додатку 4ДФ «Відомості про суми доходу, утриманого та сплаченого податку на доходи фізичних осіб та військового збору» до Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на платників податків – фізичних осіб і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (далі – Розрахунок), слід відобразити дохід, отриманий фізичною особою – платником податку як додаткове благо у вигляді суми грошового відшкодування судових витрат за рішенням суду?*

Щодо першого – четвертого питань

Статтею 129¹ Конституції України встановлено, що суд ухвалює рішення іменем України. Судове рішення є обов'язковим до виконання.

Правові засади справляння судового збору, платників, об'єкти та розміри ставок судового збору, порядок сплати, звільнення від сплати та повернення судового збору визначає Закон України від 08 липня 2011 року № 3674-VI «Про судовий збір», відповідно до статті 1 якого судовий збір – це збір, що справляється на всій території України за подання заяв, скарг до суду, за видачу судами документів, а також у разі ухвалення окремих судових рішень, передбачених цим Законом. Судовий збір включається до складу судових витрат.

Крім того, згідно зі статтею 133 глави 8 «Судові витрати» Цивільного процесуального кодексу України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи, до яких належать витрати:

- на професійну правничу допомогу;
- пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи;
- пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів;
- пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи або підготовки до її розгляду.

Водночас статтею 67 Конституції України передбачено, зокрема, що кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Кодексу, відповідно до пункту 162.1 статті 162 якого платником податку на доходи фізичних осіб є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні, податковий агент.

Об'єктом оподаткування фізичної особи – резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід (підпункт 163.1.1 пункту 163.1 статті 163 Кодексу).

Статтею 165 Кодексу встановлено перелік доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку.

Відповідно до підпункту 1.7 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу звільняються від оподаткування військовим збором доходи, що згідно з розділом IV Кодексу та підрозділом 1 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу не включаються до загального оподатковуваного доходу фізичних осіб (не підлягають оподаткуванню, оподатковуються за нульовою ставкою), крім доходів, зазначених у пунктах 3 і 4 пункту 170.13¹ статті 170 Кодексу та пункті 14 підрозділу 1 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Водночас пунктом 164.2 статті 164 Кодексу визначено перелік доходів, що включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку, зокрема, дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених статтею 165 Кодексу) у вигляді суми грошового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, крім тих, що обов'язково відшкодовуються згідно із законом за

рахунок бюджету або звільняються від оподаткування згідно з розділом IV Кодексу (підпункт «г» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 Кодексу).

Згідно з пунктом 167.1 статті 167 Кодексу ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у пунктах 167.2 – 167.5 цієї статті).

Також зазначений дохід є об'єктом оподаткування військовим збором (підпункт 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору становить 1,5 відсотка об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Нарахування, утримання та сплата (перерахування) податку на доходи фізичних осіб та військового збору до бюджету здійснюються у порядку, встановленому ст. 168 Кодексу та підпунктом 1.4 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Податковий агент, поняття якого наведено у підпункті 14.1.180 пункту 14.1 статті 14 Кодексу, що нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок на доходи фізичних осіб та військовий збір із суми такого доходу за його рахунок використовуючи ставку податку 18 відсотків, визначену в статті 167 Кодексу, та ставку військового збору 1,5 відсотка, визначену в підпункті 1.3 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 168.1.1 пункту 168.1 статті 168 Кодексу).

Податковий агент прирівнюється до платників податку і має права та виконує обов'язки, встановлені Кодексом для платників податків (пункт 18.2 статті 18 Кодексу).

Враховуючи викладене, сума судових витрат (судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи), яка відшкодовується фізичній особі за рішенням суду юридичною особою, включається до загального місячного (річного) оподаткованого доходу такого платника як додаткове благо та оподатковується податком на доходи фізичних осіб і військовим збором на загальних підставах.

При цьому юридична особа є податковим агентом щодо нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб і військового збору з зазначених доходів, нарахованих на підставі рішення суду.

Крім цього, така юридична особа як податковий агент прирівнюється до платників податку і має права та виконує обов'язки, встановлені Кодексом для платників податків.

Відповідно до підпункту «б» пункту 176.2 статті 176 Кодексу особи, які відповідно до Кодексу мають статус податкових агентів, та платники єдиного внеску зобов'язані подавати у строки, встановлені Кодексом для податкового кварталу, Розрахунок (з розбивкою по місяцях звітного кварталу), до контролюючого органу за основним місцем обліку. Такий Розрахунок подається лише у разі нарахування сум зазначених доходів платнику податку – фізичній особі податковим агентом, платником єдиного внеску протягом звітного періоду. Запровадження інших форм звітності із зазначених питань не допускається.

Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4, із змінами (далі – Порядок).

Згідно з Довідником ознак доходів фізичних осіб, наведених у додатку 2 до Порядку, дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених статтею 165 розділу IV Кодексу) (підпункт 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 розділу IV Кодексу) відображається податковим агентом у Додатку 4ДФ до Розрахунку за ознакою доходу «126».

Згідно з пунктом 52.2 статті 52 Кодексу індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію.